

Ελληνικός χορός:

Οργανο ενότητας σώματος και πνεύματος

της Ειρήνης Καμπερίδου

Οι πρόγονοι μας πίστευαν ότι ο χορός προσφέρει όχι μόνο υγεία, ευταμψία και σωματική ομορφιά, αλλά και καλοσύνη της ψυχής καθώς και διανοητική ισορροπία. Χόρευαν λαϊκούς χορούς. Χόρευαν για την επαναφορά της ειρήνης, σε γάμους, στην ονομαστική γιορτή ενός παιδιού, σε ολονύχτιους χορευτικούς διαγωνισμούς και στα σικυπόσια. Υπήρχε ο παιδικός χορός, ο ζευγαρωτός χορός, χοροί διεγερτικοί, γονιμότητας, ακόμη και χοροί των ζώων. Ήταν τόσο μεγάλη η σημασία του χορού, που όσοι συμμετείχαν στην προετοιμασία για τις γιορτές του Διόνυσου απαλλάσσονταν από τη στρατιωτική θητεία. Μεγάλη εκτίμηση είχαν οι δάσκαλοι χορού. Στα πρώτα χρόνια οι ίδιοι οι ποιητές, δραματικοί και λυρικοί, δίδασκαν τους χο-

ρούς. Η Σαπφώ, μεγαλύτερη ποιήτρια του Αιγαίου και η πρώτη "φεμινίστρια" στον αρχαίο κόσμο (6ο αιώνα π.Χ.) δίδαξε η ίδια ορισμένους χορούς. Η ποίηση ήταν στενά δεμένη με τη μουσική και το χορό. Χόρευαν την ποίηση! Η "Τέχνη των Μουσών" σήμαινε μουσική και παιδεία. Πίστευαν ότι ο χορός ήταν θεία έμπνευση. Ειδικότερα για την Μινωϊκή Κρήτη ο χορός είχε μεγάλη σημασία. Λέγεται ότι οι Κρήτες είχαν εφεύρει την τέχνη του χορού. Ο χορός δεν θεωρούνταν έλλειψη ανδρισμού, αντίθετα οι άνδρες ήταν υπερήφανοι που μπορούσαν να τυμήσουν τους θεούς. Οι διαγωνισμοί χορού ήταν κάτι το συνηθισμένο. Στο νησί της Δήλου βρέθηκαν επιγραφές που αναφέρουν τη διάθεση χρηματικών ποσών για διάφορα

αντικείμενα για τους χορευτές. χρυσά πιάτα για έπαθλο κτλ.

Στην Αθήνα βρέθηκε ένας αμφορέας κρατού του 8ου αιώνα π.Χ. που ήταν έπαθλο χορευτικών αγώνων (διαγωνισμός χορού) αφού γράφει: "Οποιος απ' τους χορευτές χορεύει ζωηρότερα, ας λάβει αυτό".

Κύμα χορευτικής μανίας

Η Ελλάδα καταλήφθηκε από ένα κύμα χορευτικής μανίας η τρέλλαις στην μυητραϊκή περίοδο. Πολλές εξηγήσεις δίνονται γι' αυτή την φρενίτιδα: Καταστροφές, πόλεμοι, καταπίεση, οργή των Θεών κτλ. Είχαν χορούς γρήγορούς και κυκλικούς, όπου τα ζευγάρια κρατημένα απ' τα χέρια εναλλάσσονταν χορεύοντας

ντας ανακατεμένα - χορούς που μιμούνται τις κινήσεις των ουράνιων σωμάτων, έτσι που η γρήγορη κυκλική φιγούρα συμβόλιζε τις κινήσεις των πλανητών. Σ' απόν τον χορό ειδικά αναφέρεται η κ. Lawler ως πρόγονο των "country dance και square dance". Στην μελέτη της για τον "Χορό στην Αρχαία Ελλάδα" αποκαλύπτει ότι πολύ πιθανόν ο ελληνικός κυκλικός χορός είναι ο μαζιρινός πρόγονος των αμερικανικών λαϊκών χορών country dance και square dance καθώς και ότι πολλοί από τους χορούς που μετέφεραν οι Ισπανοί στην Λατινική Αμερική μπορεί κάποτε να ήταν ελληνικοί. Οι κυκλικοί χοροί και ιδίως αυτοί που κρατιώνται απ' τα χέρια η απ' τους ώμους, δείχνουν ισότητα και ομιαδικότητα. Ένα μικρό αγαλματίδιο του 8ου αιώνα π.Χ. που βρέθηκε στην Κύπρο δείχνει επτά γυμνές χορεύτριες που κινούνται σ' ένα κλειστό κύκλο με τα χέρια της μαζί στους ώμους της άλλης, σ' ένα σχηματισμό που χρησιμοποιείται στους χορούς μιας οήμερα. Κυριακά κεραμικά που παρουσιάζουν

ομάδες κυκλικών χορών υπάρχουν αρκετά. Σ' όλη την Ελλάδα και σ' όλες τις εποχές οι χοροί αποτελούσαν προσφορά στην θεά Αρτέμιδα. Οπως "ο χορός της αφούδας" ή "παρθένος" που χορεύοταν από μικρά κοριτσάκια συγκεκριμένα στην Κύπρο και στη Σπάρτη. Οι πιό παλιοί χοροί του κόσμου είναι οι χοροί των ζώων. Ακόμη και σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν παιδικοί χοροί όπως "τα παπάκια", στην Αμερική το "chicken hop", "the funky chicken" κτλ. Οπωδήποτε ο χορός

αλλάζει στους ελληνιστικούς και ελληνορωματικούς χρόνους. Ακόμα και στην περίοδο που αρχίζει να φθέρεται εμφανίζεται ο παντομιμικός χορός. Λέγεται ότι στην τέχνη της παντομίμας διέπερε τον δι αιώνα μ.Χ. μία όμορφη χορεύτρια που λεγόταν Θεοδώρα. Ο Ιουστινιανός την είδε να χορεύει, την ερωτεύθηκε και την παντρεύτηκε χωρίς να σκεφθεί από ποιά κοινωνική τάξη προερχόταν. Ήγινε Αυτοκράτειρα του Βυζαντίου το 527 μ. Χ.

Οπως γράφει η Dr. Lawler: "Όταν η Θεοδώρα απάστηκε των Ορθόδοξο Χριστιανισμό, μπορεί να πει κανείς, ότι συμβολικά τονάλχιστον, η ιστορία του ελληνικού χορού είχε τελειώσει ...". Αυτό όμως δεν ευσταθεί. Η ιστορία του ελληνικού χορού συνεχίστηκε με δύο τρόπους. Ο ένας είναι ο συμβολικός χορός της ορθόδοξης λατρείας. Ο άλλος είναι ο χορός που αρχίζει σαν επαναστατικό και πολιτικό φαινόμενο του 10ου αιώνα μ.Χ. και συνεχίζεται μέχρι σήμερα: ο νεο-ελληνικός χορός. Ανάμεσα στον πανάρχαιο ελληνικό χορό και στον νεοελληνικό χορό υπάρχει μία μεγάλη αδιάστατη συνέχεια, συνάφεια και παράδοση. Ο Γερμανός φιλόσοφος Rudolf Berlinger, μιλώντας κάποτε για τον ελληνικό χορό είπε: "Τι έκανε αυτή η Δύση! Κατέστρεψε το χορό!"

Χορός σε σύγχρονο κομπιτζό γάμο